

Trunchiurile cilindrice, scoarța lor netedă, cenușie... fagi acoperind versanți ai zonelor de munte... Fagul (*Fagus sylvatica*) poate depăși 40 de metri înălțime, diametru de peste 1,5 metri, și o vârstă de 300 de ani, excepțional putând să trăiască și 500 de ani, 5 secole, jumătate de mileniu... În jurul fagilor se derulează o întreagă poveste, în care actorii sunt urși și lupi, cerbi și mistreți, bufnițe și sturzi, ori cerambicide (croitori), frumoase coleoptere dependente de lemnul din pădure.

În mod natural, în Maramureș făgetele ar domina mare parte a peisajului. Făgetele, pure sau în amestec, caracterizează mai cu seamă etajul cuprins între 550 și 1100 metri altitudine. Pe lângă acest etaj al făgetelor, pădurile de fag se extind atât în sus cât și în jos față de aceste altitudini, în conformitate cu situația climatică și edafică locală, în zonele unde condițiile de mediu le sunt favorabile: în Defileul Tisei făgetul coboară pe abrupturile răcoroase și umede până la cursul apei (care se află la cca 300 m altitudine), în Munții Maramureșului, spre exemplu 1. în zona Pop Ivan (exact pe granița România-Ucraina), fagii urcă pe versanții însoriți până spre etajul subalpin, ajungând până la 1.621 m altitudine (formând limita superioară a pădurilor) iar 2. în Munții Țibleș fagul ajunge la 1.612 m alt. Făgetele ocupă arii extinse în Munții Igriș, Gutâi, Lăpuș, Țibleș și Maramureșului, precum și în zona dealurilor terțiare ale Maramureșului, fiind mult mai slab reprezentate în teritoriile maramureșene ale Munților Rodnei.

Făgetele ar fi partea dominantă a peisajului maramureșean, dacă nu ar fi fost căsăpite/ defrișate pe parcursul secolelor cât omul "și-a făcut loc" pentru fânațe și pășuni, terenuri înierbate necesare creșterii animalelor domestice. În munții vulcanici (Igriș, Gutâi, Lăpușului, Țibleș) există întinse fânațe și pășuni formate în poienile de pe locul fostelor făgete sau păduri de amestec, păduri defrișate între timp. Astfel, dintr-o matrice naturală dominată de pădure, "întreruptă" doar de stâncării, mlaștini și cursuri de ape, intervențiile umane de-a lungul secolelor au produs un mozaic de habitate, în care pădurile se intercalează cu poieni mai mici sau uriașe (de mii de hectare), cu pășuni/ fânațe (denumite pajiști secundare), terenuri arabile, și 'mai la vale' suprafețe copleșite de infrastructura de betoane.

Păduri de fag în Maramureș

Scris de dr. Peter Lengyel

Mărti, 23 August 2011 08:55 - Ultima actualizare Mărti, 23 August 2011 09:05

Deoarece fagul se înrădăcinează bine în solul mai gros, iar rădăcinile exemplarelor învecinate se întrepătrund, el rezistă mult mai bine la forța vânturilor, comparativ cu molidul. Înălțimea medie a arborilor în făgete este de 22-25 m iar acoperirea cu *Fagus sylvatica* este de cca 80-90%. Fructul fagului, jirul, se maturează și cade din arbori în lunile de toamnă, prin octombrie; este protejat de o cupă cu ghimpi, colorată roșcat-cafeniu. Producția de jir a fagilor este impredictibilă, uneori această hrană pentru diverse animale (mistreți...) fiind disponibilă în cantități de neconsumat, în alți ani instalându-se o lipsă totală. În anii cu bună fructificație, în general odată la 4-6 ani, jirul neconsumat de animale are posibilitatea de a produce puieți de fag, garantând “completarea” locurilor unde arborii bătrâni au fost doborâți de vreme. S-a constatat că puieții de fag sunt sensibili la ger, iar regenerarea pădurii se face doar dacă există destule exemplare care să schimbe microclimatul terenului respectiv, asigurând ‘protecție’ exemplarelor tinere.

Făgetele ‘pure’ aflate în stadiul de climax, populează etajul montan mijlociu, unde, pe lângă fag (*Fagus sylvatica*), specia dominantă, apar și exemplare izolate sau grupuri aparținând altor specii, cum ar fi: paltin (*Acer pseudoplatanus*), plop tremurător (*Populus tremula*), ulm de munte

(*Ulmus glabra*) etc. La limita inferioară a etajului făgetelor este prezent gorunul (*Quercus petraea*) și carpenul (*Carpinus betulus*), pe când la limita superioară a făgetelor există exemplare de molid (*Picea abies*) și brad (*Abies alba*), care au o proporție din ce în ce mai însemnată odată cu creșterea altitudinii. Există o arie a pădurilor de amestec „fag și rășinoase” cu caracter tranzitoriu între pădurile de foioase și cele de conifere, aceste păduri fiind formate din fag, molid și brad în proporții cvasieegale, constituind un habitat care ocupă arii extinse în Munții Maramureșului (Toroioaga, Pietrosu, Mihailec-Farcău, Pop Ivan), Țibleș și Lăpușului.

Cu toate că acoperirea cu licheni a trunchiurilor de fag este mare, media fiind undeva pe la 60-80%, totuși flora de licheni a făgetelor este relativ săracă în specii (cca 60), iar pădurile de amestec au cca 80 de specii de licheni. Pe fag, mesteacăn, sorb etc., se observă frecvent o acoperire completă a trunchiurilor cu licheni epifiți.

Pe lângă stratul arborescent, pădurile de fag au un strat arbustiv bine reprezentat, cel puțin în comparație cu cvasi-totala lipsă a arbuștilor în molidișurile compacte. Deoarece coronamentul arborilor permite în general pătrunderea unei anumite cantități de lumină și pe timp de vară, există specii arbustive care în umbra arborilor mari pot totuși constitui o cuvertură semnificativă, desimea acestora crescând spre marginile unde lumina este mai multă. Apar astfel socul negru (*Sambucus nigra*), alunul (*Corylus avellana*) dar și murul (*Rubus hirtus*), zmeurul (*Rubus idaeus*) care, împreună cu exemplare tinere ale arborilor, pot constitui desișuri greu penetrabile.

Stratul ierbos, mai dezvoltat decât în molidiș, include și plante cu flori care înfloresc mai cu seamă primăvara, încă înainte de înfrunzirea masivă a arborilor, astfel încât ele primesc lumina solară directă care pătrunde printre crengile încă desfrunzite. Pe lângă acestea, ferigile sunt prezente în număr mare, mai cu seamă în zonele mai umede.

În făgetele maramureșene, dintre speciile herpetofaunei sunt prezente: salamandra (*Salamandra salamandra*), tritonul carpatin (*Triturus montandoni*), izvorașul cu burta galbenă

(*Bombina variegata*), broasca râioasă brună (*Bufo bufo*), broasca râioasă verde (*Bufo viridis*), broasca roșie de munte (*Rana temporaria*), broasca roșie de pădure (*Rana dalmatina*), șopârla de câmp (*Lacerta agilis*), șopârla de munte (*Lacerta vivipara*) mai cu seamă în poieni cu pajiști montane, năpârca sau șopârla fără membre (*Anguis fragilis*), șarpele lui Esculap (*Elaphe longissima*), șarpele de casă (*Natrix natrix*), șarpele de alun (*Coronella austriaca*) și vipera (*Vipera berus*). Acest număr de specii este relativ mare, dar numărul de exemplare este mic sau foarte mic, majoritatea acestor specii, mai cu seamă în cazul reptilelor limitându-se la zonele unde pădurea nu este compactă, și animalele au ocazia să se încălzească la soare.

Salamandra, un amfibian caudat, un fel de ‘broască cu coadă’, este o ființă spectaculoasă a pădurilor de foioase de pe la noi; în număr mai redus trăiește și în păduri de conifere. Ouăle fecundate se dezvoltă în corpul matern: dezvoltarea embrionară se realizează în segmentul terminal al oviductelor. În lunile aprilie-mai femela ‘naște’ pui vii, depune mormolocii în pâraiele curate, în sectoare unde curgerea este relativ lentă. Mormolocii au branhiile externe și sunt prădători, capturează viermi mărunți și crustacei acvatici de dimensiuni mici. Cu timpul, branhiile externe se reduc iar plămânii se dezvoltă, apare și coloritul negricios cu pete galbene. Etapa acvatică durează 3-4 luni, după care salamandrele tinere părăsesc apa și devin prădători terestri ai nopților de pădure. Pe uscat, salamandrele rămân totuși în zone cu umezeală ridicată, ziua stând pe sub bușteni, rădăcini, mușchi, prin surpături etc.

Mormolocii inițial au culori șterse, dar încă în stadiul acvatic al dezvoltării apar petele gălbui pe fond închis, desenul caracteristic salamandrelor. Fiecare salamandră are o combinație unică a petelor galben-portocalii pe fondul negru al tegumentului, un fel de 'amprentă digitală' care o caracterizează, o distinge de orice alt individ conspecific: dispoziția și forma petelor este atât de variabilă încât desenul prezintă unicitate în cazul fiecărui exemplar, ceva asemănător cu amprente digitale de la oameni.

Salamandrele adulte ies la 'vânătoare' mai ales noaptea, ziua fiind active doar în perioadele de după ploile puternice: consumă limacși și alte nevertebrate la fel de lente, pe care le pot prinde. Au o mișcare relativ lentă, dar veninul produs de glandele tegumentului le apără de prădătorii potențiali: din cauza acestei protecții, ele pot avea coloritul strident și nici nu trebuie să se refugieze prin mișcări rapide... acest colorit chiar atrage atenția prădătorilor că au de a face cu un animal protejat de secrețiile sale toxice. Veninul tegumentar, dacă ajunge pe mâna omului și de acolo pe ochi, produce iritații de neuitat. Salamandra hibernează în găuri din pământ, pe sub pietre, în văgăuni de sub rădăcinile arborilor mari. Are o viață destul de lungă, ajungând și la peste 20 de ani.

Porumbelul gulerat (*Columba palumbus*). Pe serpentinele de pe Gutin, am văzut în vara anului 2007 o situație interesantă: veneau spre mine două păsări, în viraje, una în urma celeilalte. Un uliu urmărea un porumbel gulerat, l-a atins din spate, ieșeau fulgii ca dintr-o pernă ruptă. L-a scăpat, dar l-a urmărit în continuare și l-a ajuns iar, căzând împreună între tufe. Viața nu este simplă. Nici pentru uliu, nici pentru prăzile sale potențiale. Porumbelul gulerat este cel mai mare dintre porumbeii de pe la noi. Stă pe aici din februarie până în octombrie-noiembrie, pentru o scurtă perioadă coborând să ierneze în părțile sudice ale Europei. Cuibărește în păduri deschise, iar spre vestul european este antropizat, trăind în număr mare și în parcurile din orașe. Anual are două rânduri de câte doi pui.

Buha mare (*Bubo bubo*). Ca și la alte specii de păsări răpitoare de noapte (dar și la cele de zi), la buha mare femela este mai mare decât masculul. Buha nu își face cuib, femela depune în general 2-4 ouă albe, direct pe sol, la baza unei tufe sau pe o poliță de stâncă. Strigătele caracteristice ale buhei, 'u-hu' se pot auzi mai ales primăvara, în perioada de reproducere, prin februarie-martie. Clocirea se realizează la sfârșit de martie și în aprilie. Cât sunt mici, puii sunt protejați și hrăniți de către femelă, hrana fiind procurată de către mascul. Buha mare prinde diferite rozătoare, dar și ciori, gaițe, arici etc. Observarea unei piei țepoase de arici, din care ariciul a fost mâncat, arată prezența buhei în zonă. Se zice că femela poate ucide chiar și o pisică sau un pui de vulpe; dacă te uiți la ghearele ei, devine credibilă informația respectivă.

Printre primele articole scrise de mine este cel având titlul 'Observații asupra hranei la *Bubo bubo* în Maramureș 1991', apărut în Buletinul de Informare a Societății Ornitologice Române, nr. 3, octombrie 1991, pg. 14-15. Textul articolului arată: La data de 13. 4. 1991 am reușit să depistăm un cuib de buhă cu 3 ouă, care erau depuse direct pe sol, într-o adâncitură formată în urma doborârii unui fag. Prezența speciei în locul amintit, la SE de Sighetu Marmației, a putut fi constatată deja din februarie 1988, când au fost observate 3 exemplare. Din apropierea cuibului au fost colectate ingluvii în perioada februarie-mai 1991. Toate ingluviile provin de la exemplarele adulte, puii dispărând la scurt timp după eclozare (25.4). Ingluviile, colectate din cuib și de sub 5 molizi situați la distanțe de 50-400 metri de cuib, erau contopite în mase compacte, astfel încât nu s-a reușit stabilirea exactă a numărului de ingluvii. Piese scheletice provenind de la mamifere au fost determinate cu ajutorul determinantului elaborat de Zörényi M., determinarea resturilor de păsări s-a efectuat apelând la colecția Muzeului Maramureșului. Alăturat, avem lista speciilor determinate din ingluviile colectate. Din totalul de 50 exemplare determinate ca pradă a buhei, 50% sunt mamifere, 40% păsări, 8% reptile și 2% insecte. Ca specie-pradă predomină șobolanul cenușiu – *Rattus norvegicus* (28% dintre mamifere), dintre păsări, stăncuța – *Corvus monedula* (25%). În afara resturilor determinate din ingluvii, menționăm 1 exemplar de șorecar comun – *Buteo buteo*, 1 ex. ciuf de pădure – *Asio otus*, și 2 ex. de cioară grivă – *Corvus cornix* găsite sub formă de pene sau întregi lângă cuib. Cele două exemplare de bizam – *Ondatra zibethica* erau imature. Buhă mare – *Bubo bubo* este o specie rară în Maramureș, astfel încât ar fi necesară o ocrotire mai eficientă a speciei. Doresc să

mulțumesc pe această cale d-lui J. Béres pentru ajutorul acordat la determinări și lui Cs. Butnaru pentru participarea la colectarea ingluviilor. Compoziția hranei la *Bubo bubo* după resturile din ingluvii: coropișniță – *Gryllotalpa gryllotalpa* 1, șopârlă – *Lacerta* sp 1, șarpe – Colubrid? 3, rață mică – *Anas crecca* 1, rață cârâitoare – *Anas querquedula* 1, fluierar de zăvoi – *Tringa ochropus* 1, porumbel domestic – *Columba livia* 1, cioară de semănătură – *Corvus frugilegus* 2, stăncuță – *Corvus monedula* 5, coțofană – *Pica pica* 2, gaiță – *Garrulus glandarius* 1, mierlă – *Turdus merula* 1, mugurar – *Pyrrhula pyrrhula* 1, arici – *Erinaceus concolor* 4, chițcan de apă apusean – *Neomys anomalus* 1, șobolan cenușiu – *Rattus norvegicus* 7, șoarece de casă – *Mus musculus* 3, șobolan de câmp – *Apodemus agrarius* 4, bizam – *Ondatra zibethica* 2, șoarece de câmp – *Microtus arvalis* 1, șobolan de apă – *Arvicola terrestris* 2, hermelină – *Mustella erminea* 1; Resturi găsite în apropierea cuibului de buhă – *Bubo bubo*: șorecar comun – *Buteo buteo* 1, ciuf de pădure – *Asio otus* 1, cioară grivă – *Corvus cornix* 2.

Huhurezul mare (*Strix uralensis*) cuibărește în păduri liniștite, mai cu seamă în făgete, dar pe timpul iernilor coboară la altitudine mai scăzută, intrând chiar și în localități. Dacă este deranjată la cuib, apărându-și progenitura, bufnița femelă, mai mare decât masculul, nu ezită să atace nici măcar omul, ceea ce poate lăsa sfâșieturi drastice pe față, din cauza celor 8 gheare ca niște bisturie. Puii sunt hrăniți cu șoareci, pârși, dar și cu păsări pe care masculul le aduce la cuib cât puii sunt mici, pentru ca mai apoi ambii părinți să vâneze, să aducă hrană puilor care au nevoie de mai multe calorii, și nici nu se mai tem de orice intrus, așa încât nu au nevoie de protecție permanentă.

Păduri de fag în Maramureș

Scris de dr. Peter Lengyel

Măști, 23 August 2011 08:55 - Ultima actualizare Măști, 23 August 2011 09:05

Avifauna făgetelor este formată din specii mai termofile (iubitoare de căldură) și mai fotofile (iubitoare de lumină) decât avifauna molidișurilor. Caracteristic pădurilor de fag este muscarul mic (*Ficedula parva*) iar ciocănitoarea cu spate alb (*Dendrocopos leucotos*) este prezentă și în alte păduri cu frunze căzătoare. Ierunca (*Bonasa bonasia*) este prezentă în pădurile de amestec cu mulți arbuști, sitarul de pădure (*Scolopax rusticola*) cuibărește în păduri de limită cu zone mlăștinoase, huhurezul mare (*Strix uralensis*) cuibărește în făgete dar și în păduri de amestec. Dintre păsările răpitoare de zi, uliul păsărar (*Accipiter nisus*) este mult mai puțin vizibil în comparație cu șorecarul comun (*Buteo buteo*); ambele specii cuibăresc în arbori înalți. Speciile de păsări cuibăritoare prezente într-un anumit loc variază în funcție de structura și vârsta pădurii, densitatea arborilor, dezvoltarea coronamentului, prezența sau absența subarboretului etc. Spre exemplu, în zonele cu dezvoltare mai mare a subarboretului, a tufărișurilor, este mai semnificativă prezența silviei cu cap negru (*Sylvia atricapilla*) și a măcăleandrului (*Erithacus rubecula*). Fâsa de pădure (*Anthus trivialis*) este prezentă în păduri rare, cu poieni și tufărișuri, la fel și botgrosul (*Coccothraustes coccothraustes*). Brumărița de pădure (*Prunella modularis*) cuibărește în păduri cu subarboret bine dezvoltat, mai cu seamă în zona dealurilor înalte și la munte.

Dintre păsările prezente în făgete se pot aminti speciile larg răspândite în diferite tipuri de pădure, cum este cinteza (*Fringilla coelebs*), măcăleandrul (*Erithacus rubecula*), sturzul cântător (*Turdus philomelos*), pitulicea mică (*Phylloscopus collybita*); dintre speciile prezente mai cu seamă în zona deluroasă-montană se pot aminti ochiul-boului (*Troglodytes troglodytes*), sturzul de vâsc (*Turdus viscivorus*), cojoaica de pădure (*Certhia familiaris*). Speciile cuibăritoare în etajul nemoral (păduri de foioase) de la câmpie până la munte sunt porumbelul de scorbură (*Columba oenas*), porumbelul gulerat (*Columba palumbus*), pitulicea sfârâitoare (*Phylloscopus sibilatrix*), pițigoiul albastru (*Parus caeruleus*), pițigoiul mare (*Parus major*), țicleanul (*Sitta europaea*), gaița (*Garrulus glandarius*), iar dintre cele ce cuibăresc doar în pădurile de foioase din zona dealurilor și zona montană se pot aminti pițigoiul sur (*Parus palustris*), și mai cu seamă muscarul gulerat (*Ficedula albicollis*), care este prezent doar în dealurile mai înalte și în zona muntoasă.

E ceva păsăret prin făgetele acestea! Privind prin binoclu sau lunetă, pasărea nu te observă, nu te consideră un intrus în intimitatea vieții ei. Uite! Este un sturz cântător! Poți privi grațiozitatea lui, delicatețea mișcărilor, fiecare tresărire, fiecare zvâcnire, modul în care respiră, clipitul ochilor... zburlirea penelor pentru o fracțiune de secundă, atenția concentrată pe mișcarea unei insecte, nuanțele penajului curățat cu minuțiozitate... ceva ce este greu de transpus în cuvinte. Fascinant este să te simți atât de aproape de el și să știi că totuși nu îl deranjezi. Cântecele în triluri melodioase se aude până la tine, strofe de o măiestrie înălțătoare, o combinație de motive variate într-un torent de sunete! Nu degeaba este denumit sturz "cântător", "philomelos"... iubitor de melodie... Oare cât de aberant trebuie să fii ca să îți provoace satisfacție să ucizi asemenea ființe: vânătoare din plăcere? Ce plăcere malefică poate fi asta? Poate o societate sănătoasă să tolereze asemenea comportamente?

Cunoașterea realității biologice face în principiu ca individul uman să conștientizeze poziția sa de organism viu, parte a naturii, și dependența sa totală de natură, și astfel să reconsidere acțiunile sale și ale altora. Acțiunile agresive față de natură, practic sunt îndreptate și împotriva ta și a mea! Oare cum răspundem? Poate că specia noastră va mai avea o șansă de existență îndelungată dacă oamenii se vor simți agresați când văd, spre exemplu:

-1. o mlaștină plină cu mizerie umană, moloz și cauciucuri de mașină, baterii uzate și scurgeri de poluare...

-2. că pădurea este furată și vândută la export de mafia lemnului, indiferent de consecințele inundațiilor, alunecărilor de teren etc., sau

-3. că vânători veseli ies să omoare animale, din plăcere...

Pădurile de fag au o impresionantă faună de mamifere mari, dintre care mai reprezentative sunt: cerbul (*Cervus elaphus*), căpriorul (*Capreolus capreolus*), mistrețul (*Sus scrofa*), lupul (*Canis lupus*), ursul (*Ursus arctos*). Pe lângă acestea, o bogată faună de mamifere mici, cuprinde o mare varietate de rozătoare, unele care trăiesc la nivelul solului, cum sunt șoarecele gulerat (*Apodemus flavicollis*), șoarecele de pădure (*Apodemus sylvaticus*), altele active la nivelul coronamentului, cum este spre exemplu veverița (*Sciurus vulgaris*). Speciile insectivore sunt reprezentate de chițcanul de pădure (*Sorex araneus*), cârțiță (*Talpa europaea*) etc. Multe dintre aceste specii de mamifere obișnuiesc să utilizeze ca mediu de viață atât pădurea de fag, cât și alte tipuri de pădure, precum și terenuri înierbate din vecinătatea acestora.

Cerbul (*Cervus elaphus*). Falnic animal al pădurilor, cerbul este un simbol al peisajului natural de pe la noi. Perioada de boncănit, de împerechere, este toamna, când peisajul este acoperit dimineța de voaluri de ceață, când nopțile sunt friguroase, doar sufletele cerbilor se aprind de dragoste. Masculii scot sunete ce străbat pădurea și poienile până departe. Dacă dorește să își păstreze șansa de a avea urmași cu femelele ce formează grupul de ciute pe care le păzește, masculul dominant trebuie să își alunge adversarii. Ușor de zis! Luptele dintre masculii mari pot fi extenuante, când se împing cu coarnele lor ramificate, și fiecare încearcă din răsuputeri să îl umilească pe adversar. O luptă pentru a avea șansa transmiterii genelor în generația de cerbi a viitorului.

Platoul vulcanic al Igrișului era cândva acoperit în cvasitotalitate de făgete, dar până și după defrișări masive zona a rămas un peisaj relativ sălbatic.

Lupul (*Canis lupus*), acest strămoș al câinelui domesticit de oamenii primitivi, este o ființă extraordinară, care luptă pentru existența sa exact așa cum o facem și noi. Animal social care își petrece mare parte a timpului în haită, vânând în grup, utilizând diferite strategii și tactici pentru a doborî prada de care depinde supraviețuirea grupului. Prin prezența lor, lupii reprezintă o presiune selectivă naturală care face posibilă eliminarea exemplarelor bolnave, rănite, din populațiile animalelor cu care ei se hrănesc. Până în urmă cu câțiva ani, oamenii neinformați considerau că lupul este animal periculos, de nedorit prin preajmă. Circulau legende cum că în iernile drastice lupii înfometați pot să omoare oameni, dar povestea asta nu are fundament, deoarece în asemenea ierni multe animale nu rezistă iar lupii au ocazia să se hrănească din abundență. Dl József Béres ne povestește că prin anii 1980, iarna, la lapa (cartier al Sighetului), o femeie a înghețat în pădure, iar la găsirea victimei paznicul de vânătoare Grigor Toader a observat că lupii timp de săptămâni au înconjurat cadavrul la vreo 10 metri, dar nu au mâncat din corpul uman. În mod concret, la nivel planetar, în ultimii 150 de ani de când există date mai concludente, nu se știe de vreun om ucis de lupi. Poate că ar fi bine să ne amintim mai frecvent de legenda lupoaicei care i-a alăptat pe Romulus și Remus, în peștera Lupercal care acum se află în centrul Romei... de interrelația dintre două specii sociale, 1. omul primitiv sau modern și 2. lupul/ câinele.

E simplu de zis: pădure. Dar ce este o pădure? O lume în veșnică schimbare, cu sunete mereu altfel, de la anotimp la anotimp, de la zi la noapte, de la oră la oră, clipă de clipă? Miresme la fel de multe, la fel de schimbătoare, când indiferența iernii, când reavene adieri de primăvară, ori vara copleșită de mirosurile vegetației luxuriante, apoi uscarea și destrămarea de toamnă? Milioane de feromoni pe care nu îi simți dar care sunt vitali pentru "alții", prin care masculi de insecte își găsesc iubitele conspecifice... atractive surse de speranțe pentru viitor? De câte ori vei vizita aceeași pădure, ea veșnic va fi altfel, ceva nou se va întâmpla, o lumină, o atmosferă aparte, o combinație nouă a existentului. Pe lângă schimbările obiective din pădure, totdeauna o vei vedea altfel și din cauză că tu vei avea altă dispoziție de a înțelege, de a observa, de a cunoaște, sau doar de a trece calm pe acolo. Cât de tare dorești să-ți deschizi ochii și sufletul? Ai venit în pădure să contempli, sau ai venit la o vânătoare de imagini? Când vezi cum la baza trunchiului, ca niște degete verzi, rădăcini acoperite de mușchi se înfig în iubirea pământului... Ai venit în pădure să ajungi mai bun? Ori ai venit să ucizi?

Fiecare ființă este valoroasă în sine. Unui naturalist al secolului 21 îi vine greu să rupă o floare pentru a o presa și a o determina ulterior, îi vine greu să "colecteze" un "gândac" sau un fluture, pentru ca ulterior să poată afla de la un specialist al grupului respectiv, cărei specii aparține!... În situațiile când ești constrâns să faci astfel de lucruri, pe parcursul cercetărilor de teren, poate că meditezi la sensul sacrificiilor necesare pentru "progresul științei". Iei în mână insecta și vezi

cum își mișcă picioarele și antenele, cum se zbate ca să scape dintre degetele uriașului monstru care a captivat-o. Și tu ești cel care hotărăște, dacă va fi liberă să-și trăiască viața, sau... În același timp, biologul-naturalist știe că un individ este doar o manifestare momentan-materializată a unui flux de informație genetică ce formează genofondul evolutiv al unei specii... știe că a înțelege realitățile evolutive de substrat, ca și cele ecologice, cadrul în care viul există, este o inevitabilă necesitate pentru a avea eventual capacitatea de a contribui la protejarea vieții... Ca și prelevarea de sânge pentru analize medicale care ajută omul să rămână în viață, la fel analizele biologice ajută ecosistemul să mai aibă o speranță... a cunoașterii, conștientizării, respectului naturii... a protejării viului în fața tăvălugului civilizației umane... poate.

Păduri de fag în Maramureș

Scris de dr. Peter Lengyel

Măști, 23 August 2011 08:55 - Ultima actualizare Măști, 23 August 2011 09:05

*“Făgetele din Europa, mai ales din cea de vest, au fost ecosistemele cele mai bine studiate din punctul de vedere al stabilității și diversității (R. Molinier, 1977). Ambianța lor specifică și resursele naturale ale acestora întrețin existența a circa 10.000 de specii de viețuitoare din care 4.000 de specii de plante (200 fanerogame, 15 pteridofite, 150 mușchi frunzoși, 50 mușchi hepatici, 230 licheni, 850 holobazidiomicete, 800 ascomicete și un număr încă necunoscut de alge, actinomicete, mixomicete și bacterii) și 6.800 de specii de animale (27 mamifere, 70 păsări, 5 reptile, 7 batraciene, 70 moluște, 570 arahnide, 60 miriapode, 5210 insecte, 26 crustacee, 380 viermi și 350 protozoare). Majoritatea viețuitoarelor enumerate se află cantonate în sol, participând într-un fel sau altul la realizarea ciclurilor biogeochimice. Ne punem întrebarea: ce se întâmplă cu ecosistemul făget dacă din această bogată diversitate dispăre o specie? Dacă este vorba de specia edificatoare, fagul (*Fagus silvatica*), dispăre și ecosistemul. Diversitatea și complexitatea nu sunt în stare să compenseze absența speciei dominante creatoare de biotopuri și nișe ecologice pentru cele 10 000 de specii diferite (V. I. Vasilievich, 1979). (...) Dacă dispăre însă o altă specie decât cea edificatoare, rămâne o nișă ecologică sau mai multe libere, în dependență de polivalența speciei în cauză. Această nișă ecologică liberă poate fi sau nu ocupată. Rolul speciei dispărute (nișă ecologică) se poate stinge sau el poate fi îndeplinit de o altă specie nu neapărat înrudită taxonomic, dar făcând parte din același nivel trofic și ocupând o poziție similară în verigile ciclurilor biogeochimice. Prin urmare, stabilitatea făgetelor depinde în întregime de factorul biotic, specia edificatoare. (Botnariuc N., Soran V., 1981). ”. Frumos, nu?*

Maramureș. Se simt încă aromele verii ce pare că a trecut deja. Este răcoare și uneori plouă. Aburul care plutește printre arbori... lumini și umbre, mici oglinzi de ape liniștite în adâncuri de pădure... Ca niște cenușii coloane uriașe, trunchiurile monumentale de fag se ridică pentru a susține coronamente ce se contopesc într-o cupolă verde. Sentimentul de catedrală gotică, este completat de atributul viului care se regenerează, de uluitoarea complexitate a naturalului evoluat milioane și miliarde de ani. Foșnetul frunzișului prin noapte, misterioase păduri pe unde sălbăticiuni își trăiesc viața neștiută de om, ceva ce se păstrează din naturalul timpurilor preumane.

Maramureș. Pădure. Lemn. Cal. Ionuc deja simte că nu mai poate. A plecat alaltăieri noaptea la pădure, la lemne. A trecut de pădurari, căroră trebuia ‘să le pice ceva’. Știe de riscuri, de poliție, de judecătorie, deja a fost de câteva ori la margine de pușcărie. Știe că dacă trebuie ca cineva să ajungă la pârnaie, el va fi acela, nu ăla ai cărui oameni au devastat întreg Muntele. A doborât câțiva fagi nu foarte groși, i-a tras cu caii lângă drumul forestier. A durat aproape toată noaptea și restul zilei, ca seara să fie pregătită căruța la margine de pădure, să coboare spre sat. A pornit încet în jos, cu caii obosiți și cu căruța scârțâind-scrâșnind peste pietre uriașe, prin pârâu și pe drumuri rupte de vremuri-indiferente. A ajuns noaptea acasă, era după 12, dar caii erau atât de înfierbântați că a mai stat 2 ore până se mai răcoresc, și doar apoi le-a dat să bea apă rece de fântână. Ceapă, slănină, pâine, pălincă, meniul obișnuit. A adormit ca un buștean, n-a visat decât miros de lemn proaspăt tăiat, fagi în cădere și bușteni și bani... să se căsătorească în septembrie.

În zori, după 2 ore de somn, s-a trezit și și-a adus aminte că și maică-sa este în spital, trebuie să îi dea ceva și medicului pentru operație. A descărcat trunchiurile, i-a tăiat în bucăți de-un metru, și-a reîncărcat apoi lemnele în caruță. A înhamat caii și a pornit grăbit spre oraș, deja la 8 era pe străzi, să vândă carul de lemne. O ploaie de îți vine să urli, îmbibă lent hainele destul de jerpelite, pielea, pantofii sau ce-a mai rămas din ei, și deja stai de multe ore și nimeni nu se arată dispus să plătească 3 milioane, pentru 5 metri de lemne. Până la urmă găsești în sfârșit pe cineva care să dea 2,8 milioane, le descarci, le stivuiești, între timp le dai o mână de fân cailor ăstora sărmani. Ai aprinde o țigară, dar când le scoți din buzunar, totul este impregnat cu apă, de le trănțești în tufă, sătul de lume. Este august 2007. În septembrie urmează nunta cu Mărie.

Măine iar urci la pădure, iar îl întâlnești pe pădurarul ăla șmecher, poate și pe polițistul-milițian... Le dai "dreptul", se păstrează "tradiția". Mai urcă și alți pârliti cu căruțe și cai răpciugoși, mai sunt și alte nunți și alte vieți umane,... iar pădurea se retrage lent în sus, la munte, la fel sălbăticiunile,... în schimb avansează la vale bolovani cu ape de viitură care rup totul în cale, inundații care acoperă totul,... alteleori se instalează o secetă de ameteșc vacile de foame și de sete. Și-apoi mor. Să moară! Să mori tu? Ce să faci? Să pleci la furat în Italia? Și cu Mărie cum rămâne? Plouă în rafale peste oraș, peste sat și peste pădure. Plouă peste Maramureș.

© dr. Peter Lengyel

Fragment din cartea Ecosisteme din Maramureș (2007), cu unele modificări.

SURSA si numeroase alte fotografii la acest articol: <http://peterlengyel.wordpress.com>

Păduri de fag în Maramureș

Scris de dr. Peter Lengyel

Măști, 23 August 2011 08:55 - Ultima actualizare Măști, 23 August 2011 09:05

